

Споредъ думитѣ на историка Диодоръ, хилядо години преди Христа основана била близо до Тива публична библиотека, на вратата на която имало надписъ: „Лѣкарство за душата“. Римлянитѣ прославяли Азиний Полионъ, основателъ на първата публична библиотека въ Римъ (въ 39. год. преди Рожд. Христово), защото „първъ^и той направилъ произведенията на човѣшния умъ обществено достояние.“

Въ срѣднѣвѣковна Европа най-първа католическата църква започнала да преследва книгата. Книгопечатането се разпространило доста бързо и въ края на 15. вѣкъ около 200 града имали свои печатници. Отначало църквата покровителствувала книгопечатането. Смѣтала го като срѣдство за размножение на църковнитѣ книги. Но когато видѣла, че отъ печатарската машина излизатъ и еретически книги, църквата се обявила противъ печатната книга. Епископитѣ започнали да изискватъ, щото всѣко произведение, предназначено за печатане, да бжде предварително прегледано, за да не се пропустне „опасна отрова“. По такъвъ начинъ тѣзи духовни пастири измислили **предварителната цензура**. Раздѣлили книгитѣ на „овце“ и „кози“ — първитѣ позволявали, а вторитѣ запрѣтавали. Католическата църква първа е измислила „списъкъ на запрѣтенитѣ книги“, който е сѣществувалъ до деветнадесетия вѣкъ.

Папството притежавало голѣма сила. То се стремило да наложи своята властъ не само надъ църковния животъ на народитѣ, но така сѣщо и върху всички държавни и стопански прояви. То решавало сѣдбата на крале и министри. Основавало и разрушавало държави и съ всички срѣдства подѣржало своето могѣщество.

Противникитѣ на папската политика отъ своя страна се стремили да разясняватъ „истинското слово Божие“ и за тази цель прибѣгвали до печата.

Папската властъ всѣкакъ противодействувала да се разпространяватъ учения, които тя смѣтала вредни ней. Затова тя въ 1501. год. въвела духовна цензура — отначало въ нѣколко нѣмски провинции, а после въ цѣлата папска областъ. Единъ указъ на папа Лъвъ X гласи: „Отъ днесъ нататѣкъ, на вѣчни времена никой не може нито въ Римъ, нито въ други градъ да напечати каквато и да е била книга, ако тя не е била предварително прегледана и собствено подписана отъ нашия намѣстникъ, че е одобрена“.

Разбира се, папитѣ въвели цензура не за да запазятъ интереситѣ на просвѣтата. Тѣ преследвали и то извънредно строго всичко, което увреждало тѣхната властъ. Дори по едно време въ Франция искали да унищожатъ книгопечатането.